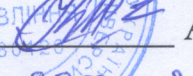

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки та управління

_____ Андрій КОЦУР
« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

_____ Святослав ПИТЕЛЬ
« 30 » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Економіка і фінанси підприємства»

ступінь вищої освіти – бакалавр

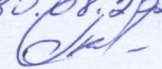
галузь знань – 07 Управління та адміністрування

спеціальність – 073 Менеджмент

освітньо-професійна програма «Менеджмент»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

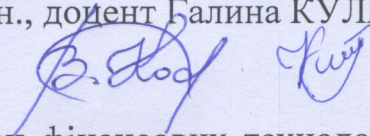
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Іспит (семестр)
Денна	2	3	30	30	4	8	78	150	3
Заочна	2	3, 4	8	4	-	-	138	150	4

30.08.2024

Тернопіль – 2024

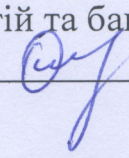
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління і адміністрування спеціальності 073 Менеджмент, затвердженої на засіданні Вченої Ради Західноукраїнського національного університету, протокол № 10 від 23.06.2023 р.

Робочу програму склали доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, к.е.н., доцент Володимир КОСТЕЦЬКИЙ, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, к.е.н., доцент Галина КУЛИНА

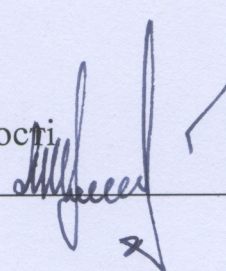
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Завідувач кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу
д-р екон. наук, професор _____ Ольга КНЕЙСЛЕР

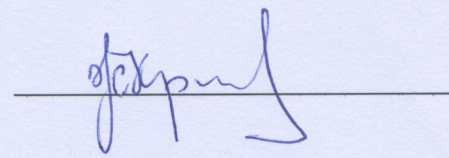

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 073 Менеджмент, протокол № 1 від 30.08.2024 р.

Голова групи забезпечення спеціальності
д-р екон. наук, професор _____ Михайло ШКІЛЬНЯК

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент _____ Жанна КРИСЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

Дисципліна – «Економіка і фінанси підприємства»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Нормативна дисципліна Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 073 Менеджмент	Рік підготовки Денна – 2 Заочна – 2 Семестр Денна – 3 Заочна – 3, 4
Кількість змістовних модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Менеджмент»	Лекції Денна – 30 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття Денна – 30 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин Денна – 150 год. Заочна – 150 год	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота Денна – 78 год. Заочна – 138 год. Тренінг Денна – 8 год. Індивідуальна робота Денна – 4 год.
Тижневих годин: денна – 10 год., з них – аудиторних – 4 год		Вид підсумкового контролю – іспит

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» є формування у студентів базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, процесів формування, розподілу і використання фінансових ресурсів, фінансового прогнозування та планування, здійснення фінансової діяльності та організації фінансової роботи на підприємстві.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти теоретичні основи сутності та функціонального призначення фінансів підприємств;
- розуміти економічний зміст фінансових ресурсів підприємств, знати методи та джерела їх формування;

- засвоїти основи організації фінансових відносин між підприємствами та їх засновниками, державою, банками, страховими компаніями, іншими суб'єктами господарювання, а також між структурними підрозділами підприємства;
- вивчити систему оподаткування підприємств та розуміти її вплив на фінансову діяльність суб'єктів господарювання – юридичних осіб;
- оволодіти знаннями щодо порядку здійснення фінансової санації та фінансових аспектів банкрутства підприємств;
- набути навичок практичної фінансової роботи на підприємстві за такими напрямками: фінансове прогнозування і поточне планування, поточна і оперативна фінансова робота, аналіз і контроль за виробничо-господарською та фінансовою діяльністю.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 2	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
------	---

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є знання, отримані в результаті вивчення дисциплін: «Мікроекономіка», «Теорія організації».

2.5. Результати навчання:

ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 5	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка і фінанси підприємства»

Змістовий модуль 1. Поняття й сутність економіки та фінансів підприємства, організація фінансової діяльності та фінансової роботи на підприємстві.

Тема 1. ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Поняття і сутність економіки та фінансів підприємства. Загальні та специфічні ознаки фінансів підприємств.

Сфери фінансових відносин на підприємстві. Фінансові відносини всередині підприємства, зовнішні фінансові відносини підприємства: між господарюючими суб'єктами, з державою, з банками, зі страховими компаніями, з іншими учасниками фінансового ринку.

Функції фінансів підприємств як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Фінанси підприємств в умовах формування ринкової економіки.

Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності.

Основні завдання управління фінансами підприємств. Принципи організації фінансів підприємств. Зміст та завдання фінансової роботи на підприємстві.

Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків.

Порядок відкриття підприємствами поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків в банку. Використання коштів з поточного рахунку.

Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, платіжними вимогами, акредитивами, чеками, векселями.

Розрахунки при наданні факторингових послуг підприємствам. Вимоги до їх проведення і сфера використання.

Готівкові розрахунки на підприємствах і сфера їх застосування. Організація готівкових розрахунків.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Фінансові та адміністративні санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 3. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття та види економічних ресурсів.

Поняття потенціалу і ресурсного потенціалу підприємства. Складові ресурсного потенціалу та їх взаємозв'язок.

Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу.

Фінансові ресурси підприємств. Склад та структура фінансових ресурсів. Внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів підприємств. Капітал підприємства як перетворена форма фінансових ресурсів. Власний та залучений капітал, формування статутного капіталу підприємства.

Чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Тема 4. ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна характеристика та склад грошових надходжень підприємства. Класифікація грошових надходжень за джерелами їх формування та видами діяльності підприємств.

Доходи підприємств та умови їх визнання згідно бухгалтерського та податкового обліку.

Доходи від операційної діяльності. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг як основне джерело доходів підприємства. Фактори, що впливають на розмір виручки від реалізації. Методи визначення виручки від реалізації в часі. Планування виручки від реалізації продукції прямим, економічним і комбінованим методами та особливості їх застосування. Прогнозування грошових надходжень від реалізації продукції, робіт, послуг із врахуванням змін дебіторської заборгованості.

Формування цін на продукцію товаровиробника. Методи ціноутворення в ринковій економіці.

Характеристика та склад інших операційних доходів підприємства. Особливості визначення доходів від операційних курсових різниць за операціями в іноземній валюті, від операційної оренди основних засобів та інших операційних доходів.

Характеристика окремих видів доходів від інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Інші доходи підприємства.

Тема 5. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна сутність прибутку, його місце та значення в діяльності підприємства. Функції прибутку.

Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток). Фактори, які впливають на його формування. Собівартість реалізованої продукції та її вплив на валовий прибуток.

Методи планування прибутку від реалізації продукції. Особливості використання прямого методу, методу затрат на одну гривню реалізованої продукції та економічного (аналітичного) методу.

Формування прибутку від операційної діяльності підприємства. Фактори, що впливають на його розмір та алгоритм розрахунку.

Порядок визначення прибутку до оподаткування та чистого прибутку.

Чистий дохід підприємства.

Розподіл прибутку: принципи та етапи розподілу. Напрями використання прибутку підприємства.

Рентабельність підприємства: сутність, види та порядок обчислення.

Система оподаткування підприємств, її призначення. Види податків, що сплачують підприємства і джерела їх сплати. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Прямі податки, що їх сплачують підприємства. Податок на прибуток підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємств.

Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів.

Акцизний податок. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного податку. Порядок його обчислення.

Податок на додану вартість. Платники податку. Об'єкти оподаткування і визначення оподаткованого обороту. Пільги по податку. Порядок відшкодування сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

Майнові податки.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Спрощена система оподаткування (єдиний податок). Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності.

Екологічний податок. Рентні платежі.

Тема 6. КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Класифікація кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Банківський, комерційний, лізинговий, державний кредити. Види кредитів: за строками користування, за забезпеченням, за ступенем ризику, за методами надання, за строком погашення. Визначення потреби підприємства в кредитах.

Банківське кредитування підприємств. Принципи кредитування. Види банківського обслуговування підприємств. Способи отримання кредитів. Оцінка кредитоспроможності і методи забезпечення повернення кредитів. Кредитний договір: сутність і порядок укладання. Відповідальність сторін за виконання умов кредитного договору.

Порядок погашення кредиту. Позичковий процент, фактори, що на нього впливають. Джерела сплати позичкового проценту та його вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства.

Комерційний (товарний) кредит, умови його використання підприємствами.

Фінансовий лізинг, як особливий кредитний інструмент.

Державний кредит: умови отримання та порядок погашення.

Змістовий модуль 2. Розвиток підприємства та забезпечення його економічної безпеки.

Тема 7. ОБОРОТНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА

Сутність оборотних коштів, їх склад, структура, принципи організації.

Необхідність та суть нормування оборотних коштів. Методи визначення планової потреби в оборотних коштах та умови їх застосування. Характеристика прямого методу

розрахунку потреби в оборотних коштах. Порядок нормування оборотних коштів за окремими елементами (статтями): сировина та матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети, тара, незавершене виробництво, готова продукція тощо.

Економічний метод обчислення сукупної потреби в оборотних коштах і його використання.

Джерела формування оборотних коштів. Власні джерела оборотних коштів, використання залучених та позичених джерел формування оборотних коштів.

Визначення наявності власних оборотних коштів.

Показники стану та ефективності використання оборотних коштів. Способи прискорення оборотності оборотних коштів. Абсолютне та відносне вивільнення оборотних коштів підприємств.

Тема 8. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Склад і структура основних засобів підприємств. Класифікація основних засобів згідно податкового та бухгалтерського обліку. Види вартісної оцінки основних засобів. Переоцінка основних засобів, умови її проведення.

Показники стану та ефективності використання основних засобів.

Просте та розширене відтворення основних засобів. Джерела відтворення.

Амортизація основних засобів, її суть та значення. Методи амортизаційних відрахувань, які використовуються на підприємствах України. Використання амортизаційних відрахувань. Проведення індексації балансової вартості груп основних засобів та нематеріальних активів.

Сутність і склад капітальних вкладень (реальних інвестицій). Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси підприємств: амортизаційні відрахування, чистий прибуток, інші ресурси.

Залучення коштів від інших господарюючих суб'єктів: продаж акцій, пайові внески. Використання кредитів при фінансуванні капітальних вкладень.

Державне фінансування капітальних вкладень.

Ремонт основних засобів і його фінансове забезпечення.

Тема 9. ТРУДОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА

Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи і завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Поняття: персонал, трудові ресурси, кадри, трудовий потенціал. Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Чинники, що враховуються у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, форм власності та сфер діяльності. Розрахунки чисельності окремих категорій працівників виробничих підприємств. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій.

Поняття і основні елементи системи управління персоналом підприємств (організацій) та інших суб'єктів господарювання. Сучасні вимоги до ділових якостей різних категорій персоналу.

Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрямки підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика.

Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Безтарифна система, її зміст та умови використання. Сутність контрактної форми оплати праці.

Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві. Соціальні виплати та пільги як стимулюючий фактор продуктивності.

Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства.

Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. Методи планування фонду оплати праці.

Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства.

Тема 10. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники фінансової звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану.

Ліквідність підприємства. Фактори, що впливають на ліквідність підприємства. Показники ліквідності і методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності.

Платоспроможність підприємства. Фактори, що впливають на платоспроможність підприємств. Показники платоспроможності і методика їх обчислення. Оцінка показників платоспроможності.

Фінансова стійкість підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика їх розрахунку і оцінки.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 11. ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Фінансова стратегія підприємств. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Зміст і завдання фінансового планування.

Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів.

Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду. Показники виробничо-господарської діяльності попередніх періодів як вихідна база для фінансового планування.

Фінансовий план як складова частина бізнес-плану. Зміст та структура поточного фінансового плану підприємства (балансу доходів і видатків підприємства).

Розрахунок показників доходної і витратної частини фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

Зміст і призначення оперативного фінансового плану підприємства. Форми оперативного планування. Контроль за виконанням оперативного фінансового плану.

Бюджетування в системі оперативного фінансового планування.

Тема 12. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ САНАЦІЇ ТА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Фінансова криза на підприємстві та причини її виникнення. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Розробка програми санації.

Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації. Мобілізація внутрішніх фінансових джерел санації.

Використання зовнішніх джерел фінансової стабілізації. Форми державної фінансової підтримки санації підприємств.

Санація шляхом реструктуризації (реорганізації). Роль приватизації в забезпеченні санації суб'єктів господарювання.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «Економіка і фінанси підприємства»

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Поняття й сутність економіки та фінансів підприємства, організація фінансової діяльності та фінансової роботи на підприємстві.						
Тема 1. Основи економіки та фінансів підприємств	2	2	2	4	6	поточне опитування
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	2	2			6	поточне опитування
Тема 3. Ресурсний потенціал підприємства	2	2			6	поточне опитування
Тема 4. Грошові надходження підприємств	2	2			6	поточне опитування
Тема 5. Формування і розподіл прибутку. Оподаткування підприємств	4	4			6	поточне опитування
Тема 6. Кредитування підприємств	2	2			6	поточне опитування
Змістовий модуль 2. Розвиток підприємства та забезпечення його економічної безпеки.						
Тема 7. Оборотні активи підприємства	2	2	2	4	6	поточне опитування
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	2	2			8	поточне опитування
Тема 9. Трудові ресурси підприємства	2	2			6	поточне опитування
Тема 10. Оцінювання фінансового стану підприємства	4	4			8	поточне опитування
Тема 11. Прогнозування та планування на підприємствах	2	2			6	поточне опитування
Тема 12. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств	4	4			8	поточне опитування
Разом	30	30	4	8	78	

Заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Поняття й сутність економіки та фінансів підприємства, організація фінансової діяльності та фінансової роботи на підприємстві.			
Тема 1. Основи економіки та фінансів підприємств	2	2	10
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств			10
Тема 3. Ресурсний потенціал підприємства			10
Тема 4. Грошові надходження підприємств	12		
Тема 5. Формування і розподіл прибутку. Оподаткування підприємств	2		12
Тема 6. Кредитування підприємств			12
Змістовий модуль 2. Розвиток підприємства та забезпечення його економічної безпеки.			
Тема 7. Оборотні активи підприємства	2	2	12
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів			12
Тема 9. Трудові ресурси підприємства			12
Тема 10. Оцінювання фінансового стану підприємства	12		
Тема 11. Прогнозування та планування на підприємствах	2		12
Тема 12. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств			12
Разом	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

Практичне заняття 1.

Тема: Основи економіки та фінансів підприємств

Мета: розкрити сутність економіки та фінансів підприємств, їхнє місце у фінансовій системі; з'ясувати склад фінансових ресурсів, необхідних підприємству для фінансування виробничого процесу; розкрити зміст та завдання фінансової діяльності підприємства.

Питання для обговорення:

1. Правові основи функціонування суб'єктів господарювання та сутність економіки підприємств
2. Сутність, значення та функціональне призначення фінансів підприємств
3. Основні принципи організації економіки та фінансів підприємств
4. Еволюція організаційно-правових форм та їх вплив на організацію діяльності підприємств
5. Фінансова діяльність підприємства: зміст і основні завдання. Напрямки організації фінансової роботи на підприємстві

Практичне заняття 2.

Тема: Організація грошових розрахунків підприємств

Мета: знати особливості організації грошових розрахунків підприємств; давати характеристику сутності та порядку проведення готівкових і безготівкових розрахунків підприємства; розуміти значення розрахунково-платіжної дисципліни для підприємства.

Питання для обговорення:

1. Грошові розрахунки на підприємстві: сутність і принципи організації.
2. Види банківських рахунків, порядок їх відкриття та використання коштів на рахунках підприємства.
3. Форми безготівкових розрахунків у господарському обороті. Характеристика основних розрахункових документів.
4. Готівкові розрахунки на підприємствах.
5. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності.

Практичне заняття 3.

Тема: Ресурсний потенціал підприємства

Мета: з'ясування теоретичних аспектів ресурсного потенціалу підприємства, визначення основних його складових частин та побудова моделі управління ресурсним потенціалом підприємства в сучасних умовах господарювання.

Питання для обговорення:

1. Ресурсний потенціал підприємства: сутність та складові
2. Механізм управління ресурсним потенціалом підприємства
3. Чинники, які впливають на рівень використання потенціалу підприємства
4. Основні напрями підвищення ефективності використання потенціалу підприємства

Практичне заняття 4.

Тема: Грошові надходження підприємств

Мета: розкрити сутність грошових надходжень підприємств, їхню класифікації; набути навичок з проведення розрахунків доходів від основної діяльності підприємства та інших видів діяльності.

Питання для обговорення:

1. Склад, класифікація і характеристика грошових надходжень підприємства.
2. Доходи (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг), методи планування і контроль за її надходженням.
3. Система ціноутворення на підприємстві. Види, склад і структура цін.
4. Доходи від операційної, фінансової, інвестиційної та іншої звичайної діяльності. Надзвичайні доходи.

Практичне заняття 5-6.

Тема: Формування і розподіл прибутку. Оподаткування підприємств

Мета: розкрити сутність прибутку підприємства та процесів його розподілу; набути навичок з обчислення планової суми прибутку від основної діяльності підприємства; вміти розраховувати показники рентабельності діяльності підприємства та давати оцінку її кінцевим фінансовим результатам; вміти самостійно давати оцінку податковій системі України; навчитися обчислювати суму податків і зборів, які сплачує підприємство за результатами своєї діяльності.

Питання для обговорення:

1. Зміст прибутку підприємства, його функції, порядок формування та показники вимірювання.
2. Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток) та фактори, які впливають на нього.
3. Методи планування прибутку від реалізації продукції.
4. Операційний прибуток та алгоритм його розрахунку. Формування прибутку від звичайної діяльності та надзвичайних подій.
5. Розподіл та використання прибутку на підприємстві.
6. Загальна характеристика системи оподаткування підприємств в Україні.
7. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.
8. Механізм оподаткування прибутку підприємств.
9. Справляння майнових податків.
10. Інші податки і збори, які сплачують підприємства.
11. Єдиний соціальний внесок.
12. Специфіка оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Практичне заняття 7.

Тема: Кредитування підприємств

Мета: вивчити особливості проведення кредитування діяльності підприємства; вміти розраховувати потребу підприємства в кредитних ресурсах та обирати оптимальну форму кредитування.

Питання для обговорення:

1. Класифікація кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.
2. Банківське кредитування підприємств.
3. Комерційний (товарний) кредит, умови його застосування підприємствами.
4. Фінансовий лізинг як особливий кредитний інструмент.

Практичне заняття 8.

Тема: Оборотні активи підприємства

Мета: розкрити сутність, склад і структуру оборотних коштів підприємства; з'ясувати окремі аспекти фінансування оборотних активів підприємства; вміти визначати потребу та показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність, склад і структура оборотних коштів підприємства.
2. Нормування оборотних коштів прямим методом:
 - а) нормування оборотних коштів у виробничих запасах;
 - б) нормування оборотних коштів у запасах незавершеного виробництва;
 - в) нормування оборотних коштів у запасах готової продукції.
3. Економічний метод нормування оборотних коштів.
4. Джерела формування оборотних коштів на підприємстві.
5. Показники стану та ефективності використання оборотних коштів.

Практичне заняття 9.

Тема: Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Мета: розкрити економічний та матеріально-речовий зміст основних засобів підприємства; з'ясувати окремі аспекти відтворення основних засобів підприємства; навчитися визначати показники стану і ефективності використання основних засобів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічний та матеріально-речовий зміст основних засобів, їх структура, класифікація, відтворення.
2. Основні фонди підприємства: види вартісної оцінки та порядок переоцінки.
3. Показники стану і ефективності використання основних засобів.
4. Фізичний та моральний знос. Амортизація основних засобів.
5. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.
6. Капітальні вкладення: суть і джерела фінансування. Поточний і капітальний ремонт основних засобів.

Практичне заняття 10.

Тема: Трудові ресурси підприємства

Мета: розкрити зміст й основні ознаки класифікація трудових ресурсів підприємства; оволодіти методами управління трудовими ресурсами на підприємстві; вміти давати об'єктивну оцінку стану, наявності та ефективності використання трудових ресурсів.

Питання для обговорення:

1. Сутність та класифікація трудових ресурсів підприємства
2. Економіка управління трудовими ресурсами на підприємстві
3. Аналіз наявності та використання трудових ресурсів

Практичне заняття 11-12.

Тема: Оцінювання фінансового стану підприємства

Мета: розкрити зміст й основні методи та прийоми фінансового аналізу; оволодіти методами оцінювання фінансового стану підприємства; вміти давати об'єктивну оцінку реальному фінансовому стану досліджуваного підприємства.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та значення оцінки фінансового стану підприємства.
2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
3. Фінансовий аналіз діяльності підприємства та його завдання.
4. Основні показники фінансового стану підприємства.

5. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів.

Практичне заняття 13.

Тема: Прогнозування та планування на підприємствах

Мета: розкрити зміст фінансового планування на підприємствах; набути навичок проведення розрахунків із застосуванням наукових методів фінансового планування, навчитися розробляти фінансові плани підприємства.

Питання для обговорення:

1. Фінансове прогнозування як складова стратегічного фінансового планування суб'єкта господарювання
2. Теоретичні основи фінансового планування діяльності сучасного підприємства
3. Фінансова стратегія підприємства та перспективне фінансове планування
4. Поняття поточного фінансового планування
5. Зміст і значення оперативного фінансового планування
6. Загальна характеристика бюджетування як управлінської технології

Практичне заняття 14-15.

Тема: Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств

Мета: набуття навичок з оцінки потенційної загрози банкрутства підприємства та пошуку основних джерел фінансування санаційних заходів; навчитися розробляти заходи фінансової санації підприємства.

Питання для обговорення:

1. Фінансова криза на підприємстві: економічний зміст та причини виникнення. Класифікація фінансової кризи.
2. Економічна сутність санації підприємства.
3. Класична модель фінансової санації.
4. Управління фінансовою санацією підприємства.
5. Реорганізація підприємства: види та законодавчі передумови.
6. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства.
7. Підстави та порядок порушення справи про банкрутство.
8. Етапи ліквідації підприємства, визнаного банкрутом та черговість задоволення претензій кредиторів.

Заочна форма навчання

Практичне заняття 1.

Тема 1: Основи економіки та фінансів підприємств

Мета: розкрити сутність економіки та фінансів підприємств, їхнє місце у фінансовій системі; з'ясувати склад фінансових ресурсів, необхідних підприємству для фінансування виробничого процесу; розкрити зміст та завдання фінансової діяльності підприємства.

Питання для обговорення:

1. Правові основи функціонування суб'єктів господарювання та сутність економіки підприємств
2. Сутність, значення та функціональне призначення фінансів підприємств
3. Основні принципи організації економіки та фінансів підприємств
4. Еволюція організаційно-правових форм та їх вплив на організацію діяльності підприємств
5. Фінансова діяльність підприємства: зміст і основні завдання. Напрямки організації фінансової роботи на підприємстві

Тема 2: Організація грошових розрахунків підприємств

Мета: знати особливості організації грошових розрахунків підприємств; давати характеристику сутності та порядку проведення готівкових і безготівкових розрахунків підприємства; розуміти значення розрахунково-платіжної дисципліни для підприємства.

Питання для обговорення:

1. Грошові розрахунки на підприємстві: сутність і принципи організації.
2. Види банківських рахунків, порядок їх відкриття та використання коштів на рахунках підприємства.
3. Форми безготівкових розрахунків у господарському обороті. Характеристика основних розрахункових документів.
4. Готівкові розрахунки на підприємствах.
5. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності.

Тема 3: Ресурсний потенціал підприємства

Мета: з'ясування теоретичних аспектів ресурсного потенціалу підприємства, визначення основних його складових частин та побудова моделі управління ресурсним потенціалом підприємства в сучасних умовах господарювання.

Питання для обговорення:

1. Ресурсний потенціал підприємства: сутність та складові
2. Механізм управління ресурсним потенціалом підприємства
3. Чинники, які впливають на рівень використання потенціалу підприємства
4. Основні напрями підвищення ефективності використання потенціалу підприємства

Тема 4: Грошові надходження підприємств

Мета: розкрити сутність грошових надходжень підприємств, їхню класифікації; набути навичок з проведення розрахунків доходів від основної діяльності підприємства та інших видів діяльності.

Питання для обговорення:

1. Склад, класифікація і характеристика грошових надходжень підприємства.
2. Доходи (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг), методи планування і контроль за її надходженням.
3. Система ціноутворення на підприємстві. Види, склад і структура цін.
4. Доходи від операційної, фінансової, інвестиційної та іншої звичайної діяльності. Надзвичайні доходи.

Тема 5: Формування і розподіл прибутку. Оподаткування підприємств

Мета: розкрити сутність прибутку підприємства та процесів його розподілу; набути навичок з обчислення планової суми прибутку від основної діяльності підприємства; вміти розраховувати показники рентабельності діяльності підприємства та давати оцінку її кінцевим фінансовим результатам; вміти самостійно давати оцінку податковій системі України; навчитися обчислювати суму податків і зборів, які сплачує підприємство за результатами своєї діяльності.

Питання для обговорення:

1. Зміст прибутку підприємства, його функції, порядок формування та показники вимірювання.
2. Прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток) та фактори, які впливають на нього.
3. Методи планування прибутку від реалізації продукції.
4. Операційний прибуток та алгоритм його розрахунку. Формування прибутку від звичайної діяльності та надзвичайних подій.
5. Розподіл та використання прибутку на підприємстві.

6. Загальна характеристика системи оподаткування підприємств в Україні.
7. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.
8. Механізм оподаткування прибутку підприємств.
9. Справляння майнових податків.
10. Інші податки і збори, які сплачують підприємства.
11. Єдиний соціальний внесок.
12. Специфіка оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 6: Кредитування підприємств

Мета: вивчити особливості проведення кредитування діяльності підприємства; вміти розраховувати потребу підприємства в кредитних ресурсах та обирати оптимальну форму кредитування.

Питання для обговорення:

1. Класифікація кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.
2. Банківське кредитування підприємств.
3. Комерційний (товарний) кредит, умови його застосування підприємствами.
4. Фінансовий лізинг як особливий кредитний інструмент.

Практичне заняття 2.

Тема 7: Оборотні активи підприємства

Мета: розкрити сутність, склад і структуру оборотних коштів підприємства; з'ясувати окремі аспекти фінансування оборотних активів підприємства; вміти визначати потребу та показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність, склад і структура оборотних коштів підприємства.
2. Нормування оборотних коштів прямим методом:
3. Економічний метод нормування оборотних коштів.
4. Джерела формування оборотних коштів на підприємстві.
5. Показники стану та ефективності використання оборотних коштів.

Тема 8: Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Мета: розкрити економічний та матеріально-речовий зміст основних засобів підприємства; з'ясувати окремі аспекти відтворення основних засобів підприємства; навчитися визначати показники стану і ефективності використання основних засобів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічний та матеріально-речовий зміст основних засобів, їх структура, класифікація, відтворення.
2. Основні фонди підприємства: види вартісної оцінки та порядок переоцінки.
3. Показники стану і ефективності використання основних засобів.
4. Фізичний та моральний знос. Амортизація основних засобів.
5. Методи розрахунку амортизаційних відрахувань.
6. Капітальні вкладення: суть і джерела фінансування. Поточний і капітальний ремонт основних засобів.

Тема 9: Трудові ресурси підприємства

Мета: розкрити зміст й основні ознаки класифікація трудових ресурсів підприємства; оволодіти методами управління трудовими ресурсами на підприємстві; вміти давати об'єктивну оцінку стану, наявності та ефективності використання трудових ресурсів.

Питання для обговорення:

1. Сутність та класифікація трудових ресурсів підприємства
2. Економіка управління трудовими ресурсами на підприємстві
3. Аналіз наявності та використання трудових ресурсів

Тема 10: Оцінювання фінансового стану підприємства

Мета: розкрити зміст й основні методи та прийоми фінансового аналізу; оволодіти методами оцінювання фінансового стану підприємства; вміти давати об'єктивну оцінку реальному фінансовому стану досліджуваного підприємства.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та значення оцінки фінансового стану підприємства.
2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
3. Фінансовий аналіз діяльності підприємства та його завдання.
4. Основні показники фінансового стану підприємства.
5. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів.

Тема 11: Прогнозування та планування на підприємствах

Мета: розкрити зміст фінансового планування на підприємствах; набути навичок проведення розрахунків із застосуванням наукових методів фінансового планування, навчитися розробляти фінансові плани підприємства.

Питання для обговорення:

1. Фінансове прогнозування як складова стратегічного фінансового планування суб'єкта господарювання
2. Теоретичні основи фінансового планування діяльності сучасного підприємства
3. Фінансова стратегія підприємства та перспективне фінансове планування
4. Поняття поточного фінансового планування
5. Зміст і значення оперативного фінансового планування
6. Загальна характеристика бюджетування як управлінської технології

Тема 12: Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємств

Мета: набути навичок з оцінки потенційної загрози банкрутства підприємства та пошуку основних джерел фінансування санаційних заходів; навчитися розробляти заходи фінансової санації підприємства.

Питання для обговорення:

1. Фінансова криза на підприємстві: економічний зміст та причини виникнення. Класифікація фінансової кризи.
2. Економічна сутність санації підприємства.
3. Класична модель фінансової санації.
4. Управління фінансовою санацією підприємства.
5. Реорганізація підприємства: види та законодавчі передумови.
6. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства.
7. Підстави та порядок порушення справи про банкрутство.
8. Етапи ліквідації підприємства, визнаного банкрутом та черговість задоволення претензій кредиторів.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Метою тренінгу з дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» є узагальнення, засвоєння та закріплення знань, отриманих на лекційних і практичних заняттях, формування у студентів критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем функціонування підприємств реального сектору економіки.

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Завдання тренінгу

1. Проаналізувати рівень забезпечення суб'єкта господарювання (обраного студентами самостійно у розрізі галузей економіки) фінансовими, матеріально-технічними, трудовими та іншими ресурсами використовуючи статистичний матеріал за останні 2-3 роки.
2. Відзначити основні проблеми управління на досліджуваному суб'єкті господарювання та напрями їх вирішення.

Оцінювання результатів тренінгу

Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання двох завдань тренінгу.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота з дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» представляє собою набір локальних завдань, основною метою яких є виявлення знань студентів щодо організації економічних та фінансових відносин суб'єктів господарювання, а також навичок практичної роботи з розрахунку грошових надходжень, ціноутворення, формування фінансових результатів, нормування оборотних активів, визначення джерел фінансового відтворення основних засобів, аналізу фінансового стану підприємства, виявлення ознак та прогнозування ймовірності банкрутства та ін.

Студенти заповнюють Робочий зошит для виконання самостійної роботи з дисципліни «Економіка і фінанси підприємств». Запропоновані завдання подані у логічній послідовності вивчення основних тем дисципліни. Цифровий матеріал для обчислень міститься у таблицях. Виконання прикладних завдань та обґрунтування аналітичних висновків вимагають глибокого засвоєння теоретичного матеріалу, тому приступати до виконання розрахунків доречно після опрацювання теоретичних основ курсу. Хід розрахунків та аналіз отриманих результатів повинні бути викладені чіткою, економічно грамотною мовою.

Оцінювання результатів самостійної роботи

Самостійна робота оформляється у відповідності зі встановленими вимогами і оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання кожного із шести завдань роботи.

Критерієм оцінки самостійної роботи є правильність обчислень, повнота аналізу та науково-теоретичний рівень обґрунтування отриманих результатів.

Завдання самостійної роботи

Завдання 1.

1. Використовуючи дані табл. 1 визначити планову виробничу собівартість одиниці кожного виду продукції та обчислити відпускну ціну кожного виробу.
2. Розрахувати на плановий рік виручку від реалізації продукції (згідно з даними табл. 2) та вказати, який метод планування виручки використовується в даному випадку, в чому полягають його переваги та недоліки.

Склад витрат, які несе підприємства під час виробництва та реалізації продукції

Варіант	№	Найменування виробів	Витрати на випуск одиниці продукції у звітному році, грн.				Адміністративні витрати, грн.	Витрати на збут, грн.	Рентабельність продукції, %	Ставка ПДВ, %
			Прямі матеріальні витрати	Прямі витрати на оплату праці	Інші прямі витрати	Загально виробничі витрати				
1	1	Вази кришталеві	520	140	110	125	15	20	25	Згідно з чинним законодавством
	2	Фужери кришталеві	200	130	6	2	7	5	15	
	3	Склянки	22	10	14	2	4	3	15	
	4	Бокали	42	17	13	2	4	2	15	
2	1	Чоловічі куртки	600	200	100	100	30	100	50	
	2	Жіночі пальто	1200	550	200	100	150	150	90	
	3	Шапки чоловічі	500	100	50	50	30	30	10	
	4	Капелюшки жіночі	700	150	50	30	10	35	25	
3	1	Туфлі чоловічі	650	250	75	55	50	40	50	
	2	Кросівки	550	200	50	25	25	30	25	
	3	Туфлі жіночі	600	250	24	20	20	15	30	
	4	Чоботи жіночі	800	250	50	40	50	35	25	
4	1	Стільці	450	25	15	10	5	10	15	
	2	Столи	600	31	25	15	10	10	10	
	3	Крісла	300	1200	30	20	10	30	15	
	4	Дивани	900	450	100	60	75	90	30	

Таблиця 2

Дані щодо стану процесу реалізації продукції підприємством

Варіант	№	Назва виробу	Очікувані залишки на початок року, шт.				Товарний випуск продукції по плану, шт.	Очікувані залишки на кінець року, шт.			
			Готова продукція на складі	Товари відвантажені, строк оплати яких ще не настав	Товари відвантажені, не оплачені в строк	Товари на відповідальному зберіганні		Готова продукція на складі	Товари відвантажені, строк оплати яких не настав	Товари не оплачені в строк	Товари на відповідальному зберіганні
1	1	Вази кришталеві	120	50	40	-	2500	100	-	-	-
	2	Фужери кришталеві	1200	200	-	-	4200	550	200	-	-
	3	Склянки	400	30	-	-	5100	250	-	-	40
	4	Бокали	500	60	35	55	7600	200	150	50	-
2	1	Чоловічі куртки	660	100	5	-	6500	200	400	-	-
	2	Жіночі пальто	320	100	88	9	3600	100	25	50	-
	3	Шапки чоловічі	68	7	5	-	1400	50	30	6	-
	4	Капелюшки жіночі	120	80	-	-	800	8	52	-	-
3	1	Туфлі чоловічі	100	25	30	-	2500	20	50	-	-
	2	Кросівки	250	58	62	15	2300	55	69	25	5
	3	Туфлі жіночі	300	35	35	-	5200	100	5	-	-

	4	Чоботи жіночі	25	50	-	5	7600	100	50	-	-
4	1	Стільці	500	-	-	-	10000	300	50	-	-
	2	Столи	130	50	-	-	5600	100	200	15	-
	3	Крісла	500	160	30	-	1900	100	30	-	-
	4	Дивани	100	55	7	-	2800	60	-	-	-

Завдання 2.

1. Визначити валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток підприємства (завдання 2.1).
2. Оформити висновок із зазначенням власних зауважень і рекомендацій.

Завдання 2.1.

Визначити валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток підприємства, враховуючи дані табл. 3.

Таблиця 3

Показники господарської діяльності підприємства за звітний період

(тис. грн.)

№ з/п	Показники	Варіанти			
		1	2	3	4
1.	Підприємство реалізувало продукцію власного виробництва (з ПДВ)	7500	6900	8200	4800
2.	Фактична виробнича собівартість продукції	2600	2400	2600	1200
3.	Сума нерозподілених постійних загально-виробничих витрат (в % до фактичної виробничої собівартості)	9	–	14	10
4.	Надано послуг за звітний період (з ПДВ)	180	300	–	100
5.	Собівартість наданих послуг	75	120	–	60
6.	Реалізовано виробничих запасів	–	3500	1600	450
7.	Собівартість реалізованих виробничих запасів	–	2700	1050	290
8.	Списано кредиторську заборгованість, строк позовної давності якої минув	3	–	5	13
9.	Дохід від операційної курсової різниці	220	14	15	–
10.	Прибуток від операційної оренди необоротних активів:	?	?	?	?
	дохід від оренди	25	98	69	54
	амортизаційні відрахування	17	60	57	38
11.	Сума отриманих штрафів, пені, неустойок за порушення господарських договорів, які визнані боржником	–	30	10	12
12.	Нарахована заробітна плата управлінського персоналу	200	250	420	180
13.	Єдиний соціальний внесок, %	згідно з чинним законодавством			
14.	Інші адміністративні витрати	34	69	55	30
15.	Витрати на збут	20	70	60	30
16.	Витрати на дослідження і розробки	14	–	18	25
17.	Дивіденди отримані	50	120	–	40
18.	Дохід, отриманий від реалізації фінансових інвестицій (акцій)	1200	1000	700	400
19.	Дохід від неопераційної курсової різниці	–	50	100	49
20.	Витрати, пов'язані з продажем акцій (сплачені брокерам комісійні)	7	12	8	6
21.	Вартість придбання акцій з урахуванням сплачених комісійних	1200	1500	480	325
22.	Доходи від інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства	30	100	90	22
23.	Активи, безоплатно отримані від інших підприємств	16	–	17	15
24.	Ставка податку на прибуток, %	згідно з чинним законодавством			

Завдання 3.

1. Здійснити аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів (оборотного капіталу) підприємства (завдання 3.1).
2. Визначити потребу підприємства в оборотних коштах (завдання 3.2 - 3.3).
3. Проаналізувати показники ефективності використання оборотних активів (завдання 3.4).
4. Оформити висновки із зазначенням власних зауважень і рекомендацій.

Завдання 3.1.

За даними фінансової звітності підприємства (додаток А) здійснити аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства

Показники	Код рядка	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1	2	3	4	5	6	гр.5 – гр.3	гр.5 / гр.3 × 100 - 100
1. Запаси	1100						
2. Поточні біологічні активи	1110						
3. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125						
4. Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
за виданими авансами	1130						
з бюджетом	1135						
у тому числі з податку на прибуток	1136						
5. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155						
6. Поточні фінансові інвестиції	1160						
7. Гроші та їх еквіваленти	1165						
8. Витрати майбутніх періодів	1170						
9. Інші оборотні активи	1190						
ОБОРОТНІ АКТИВИ - ВСЬОГО	1195		100		100		

Завдання 3.2.

Розрахувати норматив оборотних коштів у виробничих запасах на основі таких даних:

1.

Варіант	Група матеріальних цінностей	Норма підготовчого запасу, днів	Потреба згідно з кошторисом затрат	
			На плановий рік, тис. грн.	В т.ч. в IV кв. (в %)
1	Сировина	2	300,0	30
	Основні матеріали	2	360,0	25
	Покупні напівфабрикати	1	120,0	25
2	Сировина	3	450,0	26
	Основні матеріали	2	170,0	25
	Покупні напівфабрикати	2	220,0	30
3	Сировина	4	500,0	32
	Основні матеріали	1	310,0	41
	Покупні напівфабрикати	2	190,0	20

4	Сировина	3	350,0	15
	Основні матеріали	3	360,0	26
	Покупні напівфабрикати	2	320,0	35

2. Періодичність поставок сировини у минулому році:

	Дата поставки	Інтервал, дн.	Обсяги поставок, тис. грн.
Варіант 1	від 15.12. попереднього року до 7.01.	?	30,0
	15.04	?	90,0
	20.07	?	87,0
	20.10	?	110,0
	15.12.	?	60,0
	Всього	–	?
Варіант 2	12.01	?	15,0
	29.02	?	9,0
	15.04	?	22,0
	15.06	?	24,0
	20.08	?	40,0
	10.10	–	26,0
	20.12	?	20,0
Всього	–	?	
Варіант 3	15.01	?	27,0
	15.03	?	24,0
	20.04	?	30,0
	10.06	?	27,0
	20.08	?	36,0
	23.10	–	48,0
	26.12	?	22,0
Всього	–	?	
Варіант 4	від 17.12. попереднього року до 5.01.	?	40,0
	16.03	?	86,0
	12.06	?	74,0
	20.09	?	120,0
	15.12.	?	70,0
	Всього	–	?

3. Основні матеріали згідно з укладеними з постачальниками договорів надходять на підприємство на таких умовах:

Варіант	Постачальники	Частота поставок на рік	Обсяги поставок (в тонах)
1	№1	12	5
	№2	15	3
	№3	5	2
2	№1	15	10
	№2	8	3
	№3	10	5
3	№1	20	12
	№2	16	8
	№3	10	3
4	№1	20	15
	№2	15	10
	№3	16	5
	№4	14	7

4. Покупні напівфабрикати згідно з договором про постачання надходять на підприємств 2 рази на квартал (для всіх варіантів).
5. Пробіг вантажу із сировиною, основними матеріалами та напівфабрикатами складає 5 днів, документооборот – 1 день, форма оплати – після отримання товару на підприємстві (для всіх варіантів).

Примітка. Вважати, що рік триває 365 днів, у IV кварталі – 90 днів.

Завдання 3.3.

Визначити норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві на основі таких даних:

Варіант	№ з/п	Назва виробів	Випуск продукції		Виробничий цикл (дні)	Затрати на одиницю продукції по днях виробничого циклу, грн.			
			На рік (штук)	В т.ч. в IV кв. (%)		1	2	3	4
1	1.	Костюми жіночі	8000	30	4	80	70	60	60
	2.	Костюми дитячі	6000	27	3	60	20	20	–
	3.	Плаття жіночі	15000	24	3	35	20	10	–
2	1.	Велосипеди	20000	40	3	400	100	150	–
	2.	Мопеди	11000	25	4	1100	500	100	300
	3.	Мотоблоки	8000	20	4	2000	500	200	100
3	1.	Столи	5000	25	3	900	90	50	–
	2.	Дивани	4000	30	3	1500	150	150	–
	3.	Кухонні кутки	9000	28	4	1200	200	200	200
4	1.	Світильники «Бра»	4000	15	3	600	90	60	–
	2.	Світильники підвісні	10000	32	4	800	110	100	100
	3.	Світильники «Торшер»	8000	28	3	500	50	50	–

Завдання 3.4.

За даними фінансової звітності підприємства (додатки А та Б) провести аналіз показників ефективності використання оборотних активів за таким алгоритмом:

Аналіз показників ефективності використання оборотних активів підприємства

Показник	Код рядка та формула розрахунку	Нормативне значення	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення
1	2	3	4	5	р.5 - р.4
I. Вихідні дані, тис. грн.					
1. Оборотні активи	Ф1 р. 1195	-			
2. Запаси	Ф1 р. 1100	-			
3. Дебіторська заборгованість	Ф1 р. (1125+1130+1135+1136+1155)	-			
4. Поточні зобов'язання	Ф1 р. 1695	-			
5. Чистий дохід від реалізації продукції	Ф2 р. 2000	-			
6. Собівартість реалізованої продукції	Ф2 р. 2050	-			
II. Розрахункові дані					
7. Робочий капітал (стр. 1 – стр. 4)	Ф1 р. 1195 – Ф1 р. 1695	зростання			
8. Маневреність робочого капіталу (стр. 2 / стр. 7)	Ф1 р. 1100 / (Ф1 р. 1195 – Ф1 р. 1695)	незначне збільшення			
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, K_o (стр. 5 / стр. 1)	Ф2 р. 2000 / Ф1 р. 1195	збільшення			
10. Час обороту оборотних коштів (дні) (360 / стр. 9)	360 / K_o	зменшення			

11. Коефіцієнт оборотності запасів, K_{O3} (стр. 6 / стр. 2)	$\Phi 2$ р. 2050 / $\Phi 1$ р. 1100	збільшення			
12. Час обороту запасів (днів) (360 / стр. 11)	360 / K_{O3}	зменшення			
13. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, $K_{ДЗ}$ (стр. 5 / стр. 3)	$\Phi 2$ р. 2000 / $\Phi 1$ р. (1125+1130+1135+1136+1155)	збільшення			
14. Час обороту дебіторської заборгованості (дні) (360 / стр. 13)	360 / $K_{ДЗ}$	зменшення			

Завдання 4.

1. Здійснити оцінку складу, структури та динаміки необоротних активів підприємства (завдання 4.1).
2. Провести обчислення амортизаційних відрахувань основних засобів підприємства різними методами (завдання 4.2 - 4.4).
3. Проаналізувати показники стану та ефективності використання основних засобів на підприємстві (завдання 4.5).
4. Оформити висновки із зазначенням власних зауважень і рекомендацій.

Завдання 4.1.

За даними фінансової звітності підприємства (додаток А) здійснити аналіз складу, структури та динаміки необоротних активів підприємства.

Оцінка складу, структури та динаміки необоротних активів підприємства

Показники	Код рядка	Базовий рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1	2	3	4	5	6	гр.5 – гр.3	$\frac{гр.5}{гр.3} \times 100 - 100$
1. Нематеріальні активи	1000						
первісна вартість	1001						
накопичена амортизація	1002						
2. Незавершені капітальні інвестиції	1005						
3. Основні засоби	1010						
первісна вартість	1011						
знос	1012						
4. Інвестиційна нерухомість	1015						
5. Довгострокові біологічні активи	1020						
6. Довгострокові фінансові інвестиції:							
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030						
інші фінансові інвестиції	1035						
7. Довгострокова дебіторська заборгованість	1040						
8. Відстрочені податкові активи	1045						
9. Інші необоротні активи	1090						
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ - ВСЬОГО	1095		100		100		

Завдання 4.2.

Визначити норму амортизації та нагромаджену суму амортизаційних відрахувань з об'єкта основного засобу після трьох років його корисного використання. Підприємство для обчислення амортизаційних відрахувань використовує метод зменшення залишкової вартості. Розрахунки здійснити виходячи із таких даних:

Показники	Варіанти			
	1	2	3	4
Вартість придбання основного засобу, тис. грн.	300000	175000	199000	155000
Вартість послуг з реєстрації, тис. грн.	900	2000	6000	3550
Нормативний строк служби, роки	8	6	6	4
Ліквідаційна вартість верстата, тис. грн.	45000	6000	9500	5500

Завдання 4.3.

Визначити суму амортизаційних відрахувань і обґрунтувати, яким методом підприємству краще нарахувати амортизацію основних засобів 4 групи – методом прискореного зменшення залишкової вартості чи кумулятивним методом, якщо:

Показник	Варіант			
	1	2	3	4
Первісна вартість об'єкта основних засобів, тис. грн.	183	170	197	175
Ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів, тис. грн.	35	27	18	30
Нормативний строк служби, років	5	6	7	8

Завдання 4.4.

У березні поточного року підприємство придбало і ввело в експлуатацію мікроавтобус для перевезення пасажирів у межах міста. Згідно з обліковою політикою підприємства для нарахування амортизації транспортних засобів використовується виробничий метод. Визначити суму амортизаційних відрахувань, нарахованих підприємством за II квартал поточного року, якщо відомо, що:

Показники	Варіанти			
	1	2	3	4
Вартість придбання автомобіля, тис. грн.	190450	85000	157000	202000
крім того ПДВ, тис. грн.	38090	17000	31400	40400
Вартість послуг з реєстрації, тис. грн.	1000	700	900	1550
Очікуваний пробіг до закінчення строку корисного використання, км	282000	195000	185000	280000
Фактичний пробіг у:				
- квітні, км	6500	4500	3800	3000
- травні, км	9800	3100	2100	6200
- червень, км	12000	7000	5000	8000
Ліквідаційна вартість автомобіля, тис. грн.	4500	5000	4500	2500

Завдання 4.5.

За даними фінансової звітності підприємства (додатки А, Б) та табл. 4 здійснити оцінку стану та ефективності використання необоротних активів:

Таблиця 4

Рух вартості основних засобів та чисельності працюючих на підприємствах

Показник	Варіант							
	1		2		3		4	
	Початок року	Кінець року	Початок року	Кінець року	Початок року	Кінець року	Початок року	Кінець року
Вартість введених в експлуатацію ОЗ, тис. грн.	780	130	780	800	100	-	-	150
Вартість виведених з експлуатації ОЗ, тис. грн.	200	400	546	438	150	19	-	70

Середньооблікова чисельність працюючих, чол.	900	910	800	790	654	655	256	258
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Оцінювання стану та ефективності використання основних засобів

Показник	Код рядка та формула розрахунку	Нормативне значення	Базовий рік	Звітний рік	Відхилення
1	2	3	4	5	гр.5 – гр.4
I. Вихідні дані, тис. грн.					
1. Первісна вартість основних засобів	Ф1 р. 1011	-			
2. Залишкова вартість основних засобів	Ф1 р. 1011 – Ф1 р. 1012	-			
3. Знос основних засобів	Ф1 р. 1012	-			
4. Вартість введених в експлуатацію ОЗ	Ф5 р. 260 (гр.5) (взяти з табл. 4)	-			
5. Вартість виведених з експлуатації ОЗ	Ф5 р. 260 (гр.8) (взяти з табл. 4)	-			
6. Валюта балансу	Ф1 р. 1300	-			
7. Чистий дохід від реалізації продукції	Ф2 р. 2000	-			
8. Валовий прибуток	Ф2 р. 2090	-			
9. Середньооблікова чисельність працюючих	Ф1-ПВ р. 1010 (взяти з табл. 4)	-			
II. Розрахункові дані					
10. Фондомісткість ОЗ	Ф1 р. 1011 / Ф2 р. 2000	зменшення			
11. Фондоозброєність ОЗ	Ф1 р. 1011 / Ф1-ПВ р.1010	збільшення			
12. Коефіцієнт реальної вартості ОЗ у майні підприємства	(Ф1 р. 1011 – Ф1 р. 1012) / Ф1 р. 1300	збільшення			
13. Коефіцієнт зносу ОЗ	Ф1 р. 1012 / Ф1 р. 1011	зменшення			
14. Коефіцієнт придатності ОЗ	(Ф1 р. 1011 – Ф1 р. 1012) / Ф1 р. 1011	збільшення			
15. Коефіцієнт оновлення ОЗ	Ф5 р. 260 (гр.5) / Ф1 р. 1011	збільшення			
16. Коефіцієнт вибуття ОЗ	Ф5 р. 260 (гр.8) / Ф1 р. 1011	зменшення			
17. Коефіцієнт приросту ОЗ	(Ф5 р. 260 (гр.5) – (гр.8)) / Ф1 р. 1011 (дані у чисельнику взяти із табл. 4)	додатне значення			
18. Фондовіддача ОЗ	Ф2 р. 2000 / Ф1 р. 1011	збільшення			
19. Рентабельність ОЗ	Ф2 р. 2090 / Ф1 р. 1011	збільшення			

Завдання 5.

- На основі фінансової звітності підприємства провести детальний аналіз фінансового стану підприємства.
- Оформити висновок із зазначенням власних зауважень і рекомендацій.

Узагальнена таблиця показників фінансового стану підприємства

Показник	Початок року	Кінець року	Зміна
1. Аналіз ліквідності			
Коефіцієнт покриття			
Коефіцієнт швидкої ліквідності			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			

(платоспроможність)			
Чистий оборотний капітал			
2. Аналіз фінансової стійкості			
Коефіцієнт автономії (незалежності)			
Коефіцієнт фінансової залежності			
Коефіцієнт маневреності власних коштів			
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами			
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу			
3. Аналіз ділової активності			
Коефіцієнт оборотності активів			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості			
Термін погашення дебіторської заборгованості			
Термін погашення кредиторської заборгованості			
Коефіцієнт оборотності власного капіталу			
Фондовіддача основних засобів			
4. Аналіз рентабельності			
Рентабельність продукції			
Рентабельність активів			
Рентабельність основної діяльності			
Рентабельність власного капіталу			

Завдання 6.

- Провести дослідження стосовно виявлення ознак банкрутства підприємства використовуючи дані, наведені в фінансовій звітності підприємства, а також враховуючи, що ціна продажу 1 акції становить 110% їх номінальної вартості (для всіх варіантів).
- Оформити висновки із зазначенням власних зауважень і рекомендацій.

Аналіз можливого банкрутства підприємства

Показник	Розрахунок	Значення
1) Коефіцієнт Бівера		
2) оцінки вірогідності банкрутства ПАТ з часткою державного майна		
– частка оборотних коштів в активах ПАТ;		
– рентабельність активів, обчислена за нерозподіленим прибутком;		
– коефіцієнт рентабельності		

активів; – відношення ринкової вартості акціонерного капіталу до короткострокових зобов'язань; – коефіцієнт фондовіддачі		
Коефіцієнт вірогідності банкрутства (Z)		
3) оцінки вірогідності банкрутства за універсальною дискримінантною функцією О.О. Терещенка		
X ₁		
X ₂		
X ₃		
X ₄		
X ₅		
X ₆		
Універсальна дискримінантна функція О.О. Терещенка (Z)		

Завдання для виконання КПЗ представлені у Робочому зошиті для виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни «Економіка і фінанси підприємства».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, тренінг, поточне опитування, тестування, ситуативне моделювання, підготовка і презентація проєктів.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування та тестування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів модульних контрольних робіт;
- оцінювання результатів самостійної роботи;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

10. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів

відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не менше одного разу на два заняття)	Модульна робота по темах 1-6	Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не менше одного разу на два заняття)	Модульна робота по темах 7-12	Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання двох завдань тренінгу	Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання кожного із шести завдань роботи	Структура екзаменаційного білету: тестові завдання (20 тестів по 2 бали за тест) – макс. 40 балів; пит. 1 – макс. 20 балів; пит. 2 – макс. 20 балів; задача – макс. 20 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-12
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-12
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-12

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
5. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
6. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
7. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>
8. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: Постанова Правління Національного банку України від 29.06.2022 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1. «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (із змінами та доповненнями).
10. Дергалюк Б., Деркач Н. Фінансове планування на підприємстві: сутність, проблеми та оптимізація. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2731/2647>
11. Городянська Л. В. Відтворення економічних ресурсів підприємства в інноваційному процесі. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 6(17). С. 177-186.
12. Житар М. О., Ярова Л. С. Елементи механізму підвищення ефективності фінансового потенціалу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 11. С. 347-355.
13. Ключковська В. О., Ключковська О. В. Сучасні особливості оподаткування в Україні. *Економіка і організація управління*. 2021. № 2(42). С. 86-93.
14. Купріна Н. М., Ступницька Т. М., Баранюк Х. О., Величко О. М. Оборотні активи в системі управління підприємства: сучасні аспекти обліку, аналізу та аудиту. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т. 13. Вип. 2. С. 50-57.

15. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. И., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
16. Маршук Л., Пасічник Д. Проблеми системи оподаткування підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1872/1804>
17. Міщенко К. Визначення та класифікація основних засобів. *Factor.Academy*. 2024. URL: <https://factor.academy/blog/viznachennya-ta-klasifikaciya-osnovnix-zasobiv/>
18. Москвін Б. Банкрутство як механізм антикризового управління підприємством. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 2. С. 58-68.
19. Нагорний П., Базюк Д. Оцінка фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 1(01). С. 44-49.
20. Пігуль Н. Г., Семенець В. П. Сутність та значення санації підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економіка і суспільство*. 2020. № 21. С. 86-92.
21. Ромашко О. М., Неміш Ю. В. Практичні аспекти оцінювання фінансових ресурсів підприємства. *Проблеми економіки*. 2020. №2. С. 288-294.
22. Рубан О. О. Окремі аспекти захисту прав кредиторів під час процедури банкрутства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 2. С. 49-52.
23. Рузакова О. В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 2. Т. 1. С. 7-13.
24. Ситник Н., Дунець І. Лізинг як форма оновлення технічної бази підприємства. *Молодий вчений*. 2021. № 4(92). С. 326-330.
25. Смолич Д. В., Тимошук І. В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та модель управління в сучасних умовах господарювання. *Економічний простір*. 2020. № 153. С. 75-82.
26. Стащук О. В., Шептицька Л. Р, Крижанівський С. О. Особливості формування прибутку на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 291-296.
27. Стратійчук В. М., Новак І. Г. Сутність та класифікація трудових ресурсів підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 6(23). С. 146-150.
28. Труш Ю., Кудренко Н. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: сучасний стан та особливості оподаткування. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. № 5(40). С. 120-126.
29. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157-162.
30. Фальченко О. Особливості формування та використання прибутку підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Сер.: Економічні науки*. 2022. № 4. С. 22-26.
31. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.
32. Харів А. Р., Лагун А. Е. Автоматизована система моделювання та прогнозування діяльності підприємства. *Вісник ЛДУБЖД*. 2021. № 23. С. 20-26.
33. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 96-102.
34. Юдіна С. В., Злобіна К. С., Нестеренко С. В. Роль економічних прогнозів на підприємстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 33. Ч. 2. С. 134-138.
35. Юрківський О. Й., Свідерська Д. І., Савицька Ю. В. Економіка управління трудовими ресурсами на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 49. С. 251-254.
36. Ярошевська О. В., Зіборова Ю. Г., Маковецька А. С. Грошові розрахунки за товарними операціями: особливості обліку, аналізу, фінансового контролю в банках і на підприємствах. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. Вип. 2(88). С. 126-130.

37. Dorothy S. Lund, Natasha Sarin The Cost of Doing Business: Corporate Crime and Punishment Post-Crisis. *Faculty Scholarship at Penn Law*. 2020. #2147. URL: https://scholarship.law.upenn.edu/faculty_scholarship/2147
38. George G., Haas M., Mcgahan A., Schillebeeckx S., Tracey P. Purpose in the For-Profit Firm: A Review and Framework for Management Research. *Journal of Management*. 2021. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/01492063211006450>
39. Jun Chen, Tao-Hsien Dolly King, Min-Ming Wen Non-executive ownership and private loan pricing. *Journal of Corporate Finance*. 2020. Vol. 64. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0929119920300821>
40. Tuovila A., Brock T., Kvilhaug S. Bankruptcy. Investopedia. 2023. URL: <https://www.investopedia.com/terms/b/bankruptcy.asp>